

Цел 14: Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и морските ресурси за устойчиво развитие

Световният океан в най-общ смисъл е най-голямата водна площ на планетата. Тя обединява океаните и моретата на света, свързани пряко или чрез протоци: Тихият, Атлантическият океан, Индийският, Южният и Северният ледовит океан, както и по-малки водни площи, свързани с тях.

Сам по себе си обаче Световният океан не е просто голяма площ вода – той е много повече. От една страна, той е **дом на милиарди организми** от различен тип и вид, но и е от изключителна важност за цялостния **климат**. Затова и започваме с...

Важни факти за световния океан

Знаете ли, че Световният океан е причината Земята да носи прозвището "**Синята планета**"? Той покрива цели **71%** от повърхността на нашия космически дом. Твърди се още, че именно от него са се зародили първите признаци на живот – **микроорганизмите**, които в последствие се развиват в животни, които постепенно излизат на сушата и започват своя сухоземен път.

И ако това не са достатъчно впечатляващи факти, които да ни накарат да го опазваме, то важността му в съвременното е не по-малка. От **теченията** в Световния океан зависи климатът на цялата планета. Те биват **топли** и **студени** и промяната с посоката или температурата на дори едно от тях може да реши съдбата на не едно крайбрежно селище.

Нещо повече – Световният океан поема по-голямата част от **топлината**, която достига до планетата ни от Слънцето. Поглъщайки я веднъж, в последствие той я отдава и така играе голяма роля за балансирането на климата на Земята. В много случаи региони, които граничат със Световния океан, са много по-приятни за живот и там липсват резки температурни колебания.

Световният океан е и домът на най-много организми на планетата. Списъкът включва милиони известни видове бозайници и риби, едноклетъчни организми и корали. И до днешни дни откриването на нови видове продължава с напредването на технологиите.

Не на последно място, нека не забравяме, че от нивата на Световния океан зависят много градове. Това е така както от гледна точка на методи за **препитание** – риболов и добив на различни материали, така и за местния и регионален **туризъм**. Фактите и статистическите данни обаче сочат, че за последните години нивата на океаните се покачват със средно **3,66 милиметра/година**. Голяма част от причината се дължи на топенето на ледниците и ледените шапки на планетата. Тяхното изчезване обаче има пряка връзка с глобалното затопляне, причинено от общото замърсяване на природата – косвено и на Световния океан.

Основен замърсител

Всяка година в Световния океан се изхвърлят над **14 милиарда тона отпадъци**. Да, правилно прочетохте – 14 000 000 000. Голяма част от тях са пластмасови.

Много специалисти стигат до там, че прогнозираят, че ако замърсяването продължи със същите темпове, след 30 години в океаните ще има повече отпадъци, отколкото живот. А това е равнозначно на **екокатастрофа**.

Вече споменахме, че най-често срещаните замърсители на Световния океан са **пластмасовите отпадъци**. Причината за това е, че материалът е евтин, лесен за оформяне

в различни изделия и едновременно с това, е много лек и относително издръжлив. Именно последният фактор обаче го прави и изключително **вреден за природата**. Той подлежи на рециклиране, но не под всичките си форми. Заедно с това, при изгаряне, отделя много вредни за атмосферата газове. При попадане в природата разграждането му отнема, както следва:

- Пластмаса за изработване на **сламки**: около 200 години
- Пластмасови **чини** и **чаши**: около 450 години
- **Памперси**, изработени от материали, свързани с производството на пластмасови материали – между 500 и 800 години.
- **Найлонови торбички** – в зависимост от дебелината – от 50 до 200 години
- Пластмасови **бутилки** – между 180 и 200 години

И това е само част от списъка. Пластмасата, която откриваме в технологиите, също отнема немалко време за разграждане. Неочаквани пластмасови отпадъци, които много често се срещат в океана, са клечки за уши, опаковки за продукти, капачки, балони...

Други сериозни замърсители на океана

Следващият по ред основен замърсител на световния океан са изоставените или потънали **морски съоръжения** – над 600 000 тона отпадъци от подобен тип се разграждат и отделят вредни съединения в Световния океан.

На трето място са **гумените отпадъци**. Гумата е един от изключително устойчивите отпадъци в природата. Автомобилните ви гуми, например, попаднали в природата, се разграждат за между 120 и 140 години. Освен тях обаче в природата попадат огромно количество гумени отпадъци от детски играчки, домакински уреди и много други.

Нека не забравяме и **химическите отпадъци** – те вредят немалко на екосистемите в моретата и океаните и имат катастрофален ефект върху видове, региони и дори крайбрежната ивица. В тази категория влизат всички разливи на **горива** и **масла**, както и химикалите, изляти в океана в следствие на извличане на различни видове материали от морските дълбини.

Обитатели на световния океан и отпадъци – колко от тях стигат до трапезата ни

Отговорът на този въпрос на пръв поглед е лесен – **рибата**.

Има изключително много видове, които могат да достигнат до масата ни и респективно – да бъдат приети от организма ни с **храната**. Организациите за световно здраве твърдят, че с всеки прием на морски организми поглъщаме миниатюрни парченца пластмаса. И докато в малки количества веществата не са толкова опасни за нас, то с натрупване във времето биха могли да имат пагубни последствия. Нещо повече – изследвания твърдят, че рибата в океаните има най-високо съдържание на **метали** в сравнение в всички други храни, които консумираме. Веднъж попаднали в рибата, вредните вещества се пренасят и към **хайвера**.

Освен това обаче, най-опасни за здравето ни се оказват **мидите**. Известни още като **пречиствателни организми за моретата**, те филтрират водата. Затова и много често в тях попадат частици гума, пластмаса и други видове отпадъци. Похапвайки от морското изкушение, дори след термична обработка, те попадат в организма ни.

Какво можем да направим, за да намалим замърсяването на световния океан?

В последните две десетилетия се предприемат все повече мерки за опазване на околната среда – в това число и на океаните.

Редица **нови технологии** се фокусират върху по-чисто бъдеще за планетата. Всеки от нас обаче може да даде и своя принос. Важен елемент от това е промяната на нашите ежедневни навици и най-вече – **намаляването на използваната на дневна база пластмаса** и повече рециклиране. По-малко търсене ще намали предлагането ѝ, а оттам – ще доведе до по-малко вреди за океаните, моретата и организмите в тях.

